

ทศวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของจีน

ในระยะหลัง โลกนับว่ามีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วยิ่งขึ้นอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน แต่แต่ละปีผ่านไปอย่างรวดเร็ว เฉลียวเดียวเดียวก็ครึ่งค่อนปีเข้าให้แล้ว เหลือไม่กี่วันก็จะขึ้นปีใหม่กันอีก เล่นเอา “แผนระยะยาว” ในอดีตกำลังเหมาะสมกับการเป็น “แผนระยะสั้น” ในโลกปัจจุบัน จนหลายคนพูดเปรียบเปรยการเปลี่ยนแปลงที่เร็วขึ้นเช่นนี้ว่าดูเหมือน “โลกกำลังหมุนเร็วขึ้นทุกขณะ ... ๒๔ ชั่วโมงของคนในปัจจุบันสั้นกว่าของคนโบราณมาก” ยิ่งหากเราใช้ชีวิตอยู่ในประเทศที่มีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูง “สายฟ้าแลบ” เป็นระลอกทั่วท้องฟ้าอย่างจีนด้วยแล้ว ก็อาจจะรู้สึกว่าการดำเนินชีวิตเรานั้นเร็วกว่าคนที่อาศัยอยู่ในประเทศอื่นก็เป็นได้

หลายคนยังจดจำข่าวการ “ต่อว่า” ประเทศพัฒนาแล้วของรัฐบาลจีนเกี่ยวกับการ “ถูกบีบ” ผ่านเงื่อนไขต่าง ๆ ก่อนการเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ได้ เหตุการณ์ดูเหมือนเกิดขึ้นเพียงไม่กี่ปีก่อนหน้านี้เอง ที่ไหนได้ปรากฏว่า ปี ๒๕๕๔ ที่ผ่านมานับเป็นการครบรอบ ๑๐ ปีของการเข้าเป็นสมาชิก WTO ของจีนไปแล้ว การเข้าเป็นสมาชิก WTO นับว่ามีส่วนช่วยทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ภาคการผลิต การค้า การลงทุน และอื่น ๆ ของจีนขยายตัวอย่างรวดเร็ว

การ “ก้าวกระโดด” ทางเศรษฐกิจอย่างคล่องแคล่วปาน “กามนิทหนุ่ม” ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ยังนับว่ามีเสน่ห์ชวนฉงนในหลายส่วนและสร้างสถิติใหม่ ๆ มากมายตามมา นอกจากนี้ ช่วงเวลาดังกล่าวยังถือได้ว่าเป็นเสมือนยุคสมัยของการบริหารประเทศภายใต้การนำของท่านประธานาธิบดีหู จินเทา (Hu Jintao) และท่านนายกรัฐมนตรีเหวิน เจียเป่า (Wen Jiabao) จนทำให้ผมเกิดความคิดอยากจะรวบรวมตัวเลขและเกร็ดที่น่าสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของจีนในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกับท่านผู้อ่านกันก่อนที่ผู้บริหารชุดปัจจุบันจะส่งไม้ต่อไปยังผู้นำรุ่นที่ ๕ ในไม่กี่เดือนข้างหน้า

สถิติ ... มีไว้เพื่อการทำลาย

นับแต่วันแรกที่ “แมวหลาหง” ของท่านเติ้ง เสี่ยวผิง (Deng Xiaoping) ถูกปล่อยออกไปวิ่งไล่จับ “หนู” เมื่อ ๓๐ กว่าปีก่อน แทนที่จะออกไปล่าเอาสนุก แมวที่ชาญฉลาดเหล่านี้กลับหลอกจับหนูมาช่วยทำประโยชน์ในทั่วทุกมุมบ้านตามคำสั่งของ “เจ้านาย” ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เรียกได้ว่ามาถึงวันนี้ “บ้าน” หลังใหญ่ของแมวเหล่านี้เต็มไปด้วยหนูพันธุ์หลากหลายชนิดจากทั่วโลก แถมระยะหลังหนูเหล่านี้ยังช่วยงานของ

เจ้าบ้านได้เป็นอย่างดี เราลองมาดูกันครับว่าในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา “แมวจีนและพันธุ์มิตรหนู” ได้สร้างและทำลายสถิติด้านความมั่งคั่งและจัดระเบียบให้กับบ้านเมืองของจีนได้อย่างไรกันบ้าง ...

๑. อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ นับแต่จีนเปิดประตูเศรษฐกิจสู่โลกภายนอก เศรษฐกิจของจีนเติบโตร่าวกับ “**วี่งระยะไกลด้วยความเร็วแบบแข่ง ๑๐๐ เมตร**” ทั้งนี้ ในช่วง ๑๐ ปีหลังนี้ จีนยังจัดว่าเป็นประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงที่สุดในประวัติศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจโลกยุคใหม่ โดยเมื่อปี ๒๕๔๔ จีน “**สร้างกล้ามเนื้อ**” เศรษฐกิจขึ้นมาเป็นอันดับ ๖ ของโลกที่ราว ๑.๓ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งใหญ่กว่าของ ๑๐ ประเทศในกลุ่มอาเซียนรวมกันเสียอีก (ราว ๐.๗ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ) และขยับมาอยู่ในอันดับที่ ๓ ในปี ๒๕๕๑ โดยมีมูลค่าจีดีพี ๓.๖ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ ในสัดส่วนร้อยละ ๗.๑ ของขนาดเศรษฐกิจโลก

ในช่วง ๓ ปีต่อมา จีนก็ “**เร่งเครื่อง**” โฉ่เซ่งฟรังเศส สหราชอาณาจักร เยอรมนี และญี่ปุ่น จนขึ้นมาอยู่อันดับที่ ๒ รองจากสหรัฐฯ ในปี ๒๕๕๔ โดยมีขนาดจีดีพีประมาณ ๗.๓ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นราว ๑ เท่าตัวของช่วงเวลาดังกล่าว และมีสัดส่วนขนาดเศรษฐกิจคิดเป็นร่วร้อยละ ๑๓ ของจีดีพีโดยรวมของโลก

นอกจากนี้ จีนยังเป็นฐานการผลิตใหญ่ในหลายกลุ่มสินค้าจนกระทั่งหลายคนเรียกกันติดปากว่า “**โรงงานของโลก**” ในปัจจุบัน คลัสเตอร์ด้านการผลิตเหล่านี้เป็นกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของจีนในช่วงที่ผ่านมา ทั้งในด้านการจ้างแรงงาน การผลิตและเทคโนโลยี การส่งออก และการกระตุ้นการ

บริโภค ด้วยความใหญ่และอัตราการขยายตัวที่สูงของเศรษฐกิจ ส่งผลให้จีนกลายเป็น “**เครื่องยนต์เศรษฐกิจ**” สำคัญของโลกในปัจจุบัน และทำให้ชาวโลกจำนวนมากต่างต้องตื่นตะลึงกับการเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนที่พุ่งทะยานอย่างไม่มีใครจึกเหน็ดเหนื่อย

รายงานของโออีซีดี (OECD) ฉบับหนึ่งยังยอมรับว่า เศรษฐกิจจีนในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ได้มีบทบาทต่อการเติบโตของเศรษฐกิจโลกมากขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเพิ่มจากต่ำกว่าร้อยละ ๑๕ เมื่อปี ๒๕๔๔ เป็นมากกว่าร้อยละ ๓๐ ในปี ๒๕๕๔ ปรากฏการณ์ทางเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ว่า “**สวนกระแส**” จากการคาดการณ์ของนักวิชาการจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งของซีกโลกตะวันตก ที่ว่าเศรษฐกิจจีนกำลังจะล่มสลายบ้าง ฟองสบู่ใกล้จะแตกบ้าง หรือแม้กระทั่งความอ่อนแอทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องจากการลงทุนของภาครัฐและกำลังการผลิตส่วนเกินบ้าง ... เล่นเอาเศรษฐกิจจีนน่ากลายเป็น “**หมอลดา**” ไปหลายราย แม้กระทั่งในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจโลกในครั้งนี้ นักวิชาการบางท่านยังเคยประเมินว่า สหรัฐฯ จะเป็นประเทศที่หลุดพ้นจากวิกฤติเป็นประเทศแรก และจีนจะเป็นประเทศสุดท้าย แต่ผลปรากฏว่าในช่วงปี ๒๕๕๑-๒๕๕๔ เศรษฐกิจจีนเติบโตถึงร้อยละ ๔๐ ขณะที่สหรัฐฯ ขยายตัวเพียงร้อยละ ๑ เท่านั้น และเชื่อว่าเศรษฐกิจจีนจะยังคงเติบโตอย่างมีเสถียรภาพต่อไปในระยะ ๕-๑๐ ปีข้างหน้า

๒. **รายได้เฉลี่ยต่อหัว** ท่ามกลางเศรษฐกิจจีนที่ขยายตัวอย่างไม่หยุดยั้ง เงินในกระเป๋าของชาวจีนก็เพิ่มพูนขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกัน โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวเพิ่มขึ้นจากไม่ถึง ๑,๙๐๐ เหรียญสหรัฐฯ ในปี ๒๕๔๕ เป็นเกือบ ๔,๗๘๐ เหรียญสหรัฐฯ ในปี ๒๕๕๔

ขณะเดียวกัน ในบทความเรื่อง “China’s Economy over the Last Ten Years” ของนายจอห์น รอสส์ (John Ross) ซึ่งตีพิมพ์ในนิตยสาร “ไชน่า ทูเดย์” (China Today) ฉบับเดือน

กันยายน ๒๕๕๕ กล่าวว่า ในช่วง ๑๐ ปีดังกล่าว รายได้เฉลี่ยต่อหัวของชาวจีนเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงถึงเกือบร้อยละ ๑๐ ต่อปี หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ คนจีนร่ำรวยขึ้นเฉลี่ย ๑ เท่าตัวในช่วงไม่ถึง ๗ ปีที่ผ่านมา รองลงมาได้แก่ อินเดียร้อยละ ๖.๑ รัสเซียร้อยละ ๕ และมีเกาหลีใต้และบราซิลตามมาห่าง ๆ ในอัตราร้อยละ ๓.๖ และร้อยละ ๒.๗ ตามลำดับ ซึ่งเท่ากับว่า ๕ อันดับแรกของประเทศที่มีอัตราการเติบโตของรายได้ต่อหัวสูงสุดล้วนเป็นประเทศดาวรุ่ง โดยมี ๔ ประเทศสมาชิกก่อตั้งของกลุ่ม BRICs เข้าไปติดอยู่ใน ๕ อันดับแรกดังกล่าว ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจที่เราเห็นอัตราการใช้จ่ายใช้สอยต่อหัวของผู้คนในประเทศเหล่านี้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาดังกล่าว

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวระหว่างปี ๒๕๔๔-๒๕๕๔

(เหรียญสหรัฐฯ โดยใช้ปี ๒๕๔๓ เป็นปีฐาน)

	อัตราการขยายตัวต่อปี (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัวรวม (ร้อยละ)	อัตราการเติบโตต่อของเงิน (ร้อยละ)
จีน	๙.๙	๑๕๘.๒	-
อินเดีย	๖.๑	๘๐.๒	๕๐.๗
รัสเซีย	๕.๐	๖๓.๒	๓๙.๙
เกาหลีใต้	๓.๖	๔๓.๐	๒๗.๒
บราซิล	๒.๗	๓๐.๑	๑๙.๐
เยอรมนี	๑.๒	๑๒.๒	๗.๗
สหราชอาณาจักร	๐.๘	๘.๗	๕.๕
สหรัฐฯ	๐.๗	๗.๓	๔.๖
ญี่ปุ่น	๐.๖	๖.๐	๓.๘
ฝรั่งเศส	๐.๔	๔.๖	๒.๙

ในทางกลับกัน ประเทศยักษ์ใหญ่ทางเศรษฐกิจของฝั่งซีกโลกเก่ากลับมีอัตราการเติบโตของรายได้เฉลี่ยต่อหัวแบบ “เตี้ยติดดิน” โดยในรายที่ยังดูแข็งแกร่งและไม่ต้องใช้เครื่องช่วยหายใจเพียงรายเดียวเห็นจะได้แก่เยอรมนีที่เศรษฐกิจต่อหัวขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๑.๒ ต่อปี ขณะที่หลายประเทศต้องอยู่ใกล้การดูแลของแพทย์เศรษฐกิจอย่างใกล้ชิด ... ไล่ตั้งแต่สหราชอาณาจักรที่รายได้เฉลี่ยต่อหัวเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๘ สหรัฐฯ ร้อยละ ๐.๗ ญี่ปุ่นร้อยละ ๐.๖ และฝรั่งเศสเพียงร้อยละ ๐.๔ ตัวเลขดังกล่าวสะท้อน

“ความบอบบาง” ทางเศรษฐกิจและ “ชัดเจน” มากขึ้นในช่วงปี ๒๕๕๑-๒๕๕๔ ที่โลกกำลังเผชิญกับวิกฤติเศรษฐกิจที่ร้ายแรงมากที่สุดในช่วง ๘๐ ปี

นอกจากนี้ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา เศรษฐกิจจีนเติบโตรวมร้อยละ ๑๕.๒ หรือราว ๑.๖ เท่า ขณะที่อินเดียเติบโตรวมร้อยละ ๘๐ รัสเซียร้อยละ ๖๓.๒ เกาหลีใต้ร้อยละ ๔๓ และบราซิลร้อยละ ๓๐.๑ นั่นหมายความว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวรายได้เฉลี่ยต่อหัวของชาวจีนเพิ่มขึ้นมากกว่าของอินเดียเกือบ ๒ เท่าตัว ราว ๒.๕ เท่าของรัสเซีย มากกว่า ๓ เท่าของเกาหลีใต้ ๗ เท่าของเยอรมนี และ ๒๐ เท่าของสหรัฐฯ

ที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งก็คือ หลายประเทศในซีกโลกเก่า อาทิ สหราชอาณาจักร (ร้อยละ ๘.๗) สหรัฐฯ (ร้อยละ ๗.๓) ญี่ปุ่น (ร้อยละ ๖) และฝรั่งเศส (ร้อยละ ๔.๖) ล้วนมีการเติบโตทางเศรษฐกิจรวมในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาที่ต่ำกว่าการเติบโตเฉลี่ยของจีนเพียงปีเดียวชะงัดด้วยซ้ำ

อย่างไรก็ดี ข้อมูลของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ระบุว่า ในปี ๒๕๕๔ รายได้เฉลี่ยต่อหัวของจีนเพิ่มขึ้นไปอยู่ที่ ๕,๔๑๔ เหรียญสหรัฐฯ จัดอยู่ในอันดับที่ ๘๙ ของโลกจากทั้งหมดเกือบ ๒๐๐ ประเทศ และต่ำกว่าของสหรัฐฯ และประเทศพัฒนาแล้วอื่น ๆ อยู่หลายเท่าตัว ซึ่งสะท้อนว่า จีนยังคงเป็น “ประเทศกำลังพัฒนา” ที่ยังต้องอาศัยเวลาอีกนานกว่าที่จะเห็นชาวจีนโดยรวมมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีเฉกเช่นหรือใกล้เคียงกับของประเทศพัฒนาแล้ว

ยิ่งหากสอบถามถึง “ความรู้สึก” ของชาวจีนโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่แล้ว ก็พบว่า “ค่าครองชีพ” ในจีนมีเพียงแต่ไม่ได้เพิ่มขึ้นเป็น “เงาตามตัว” เท่านั้น แต่ทะยานแซงรายได้เฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นในระยะหลังเป็นอันมาก ส่งผลให้บางส่วนต้อง “กระเป๋ยดกระเสีयर” เพื่อรักษามาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่เช่นเดิม หลายคนยังสงสัยว่า ด้วยรายได้ที่เป็นอยู่จะเหลือเก็บเงินมากเพียงพอสำหรับการซื้อบ้านและรถยนต์ (ก่อนแต่งงาน) ได้หรือไม่ อย่างไร

๓. การบริโภคเฉลี่ยต่อหัว ผลจากการเติบโตของเศรษฐกิจและรายได้เฉลี่ยของจีน บวกกับ “ความกล้า” ใช้เงินที่อยู่ในสายเลือดชาวจีน ทำให้การใช้จ่ายใช้สอยของชาวจีนพุ่งทะยานอย่างรวดเร็ว โดย

ในระหว่างปี ๒๕๔๔-๒๕๕๔ การบริโภคของจีนเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ ๑๐ ต่อปี และสูงถึงร้อยละ ๑๖ ในรูปของเงินเหรียญสหรัฐฯ ซึ่งนับว่าสูงที่สุดในบรรดาประเทศที่มีตลาดขนาดใหญ่ ทั้งนี้ ยังพบว่าอัตราการบริโภคเฉลี่ยต่อหัวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในระยะหลัง ซึ่งสอดคล้องกับความพยายามเพิ่มสัดส่วนการ บริโภคภายในประเทศต่อจีดีพีของรัฐบาลจีน ส่งผลให้จีนกลายเป็นตลาดสินค้าอุปโภคบริโภคที่ใหญ่ที่สุดในโลกในหลายกลุ่มสินค้า ไม่เว้นแม้กระทั่งสินค้าแฟชั่น รถยนต์ และโลหะมีค่า อาทิ เครื่องประดับทองคำ และแพลทตินัม

นายจอห์น รอสส์ได้ศึกษาเปรียบเทียบการบริโภค ต่อหัวของชาวจีนกับผู้คนในประเทศที่มีเศรษฐกิจสำคัญของโลกในช่วงปี ๒๕๔๔-๒๕๕๓ (ข้อมูลปี ๒๕๕๔ ของหลายประเทศยังไม่มีตีพิมพ์) และสรุป

ได้ว่า การบริโภคเฉลี่ยต่อหัวของจีนเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ ๗.๓ ต่อปี ซึ่งสูงกว่าของอินเดียเล็กน้อย ขณะที่การบริโภคเฉลี่ยต่อหัวของชาวอเมริกันและชาวญี่ปุ่นเติบโตเพียงปีละร้อยละ ๑ และร้อยละ ๐.๗ ตามลำดับ

นอกจากนี้ การศึกษาดังกล่าวยังพบว่า ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา อัตราการบริโภคต่อหัวของชาวจีนเติบโตมากที่สุด เมื่อเทียบกับของประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ด้วยกัน โดยเพิ่มขึ้นรวมถึงร้อยละ ๑๐๓.๒ คิดเป็นเกือบ ๘ เท่าของเยอรมนี ซึ่งมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่และแข็งแกร่งที่สุดของสหภาพยุโรปในปัจจุบัน ใหญ่กว่าของสหรัฐฯ เกือบ ๑๐ เท่าตัว และมากกว่าของญี่ปุ่นราว ๑๕ เท่า นอกจากนี้ ชาวจีนแต่ละคนยังมีอัตราการบริโภคเพิ่มขึ้นมากกว่าชาวรัสเซียเกือบ ๒ เท่า และสูงกว่าชาวเกาหลีใต้ประมาณ ๓ เท่า

การบริโภคเฉลี่ยต่อหัวระหว่างปี ๒๕๔๔-๒๕๕๓

(เหรียญสหรัฐฯ โดยใช้ปี ๒๕๔๓ เป็นปีฐาน)

	อัตราการขยายตัวต่อปี (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัวรวม (ร้อยละ)	ความแตกต่างของการบริโภค เมื่อเทียบกับจีน (ร้อยละ)
จีน	๗.๓	๑๐๓.๒	-
อินเดีย	๗.๓	๑๐๑.๙	-๑.๓
รัสเซีย	๕.๒	๖๕.๙	-๕๖.๖
เกาหลีใต้	๒.๙	๓๓.๖	-๒๐๗.๑
บราซิล	๒.๔	๒๘.๗	-๒๕๙.๖
เยอรมัน	๑.๓	๑๓.๓	-๖๗๕.๙
สหราชอาณาจักร	๑.๑	๑๑.๑	-๘๒๙.๗
สหรัฐฯ	๑.๐	๑๐.๗	-๘๖๔.๕
ญี่ปุ่น	๐.๗	๖.๗	-๑,๔๔๐.๓

๔. การค้าระหว่างประเทศ ในช่วง ๒๐ ปีที่ผ่านมา จีนนับว่าประสบความสำเร็จและได้รับประโยชน์อย่างมากจากบริบทของการเปิดเสรีของโลก ทำให้สามารถเชื่อมโยงจีนเข้ากับการค้าโลกได้อย่างแนบแน่นและรวดเร็วชนิดที่ไม่เคยมีประเทศใดทำมาก่อน โดยการค้าระหว่างประเทศของจีนเติบโตเฉลี่ยมากกว่า ๒ เท่าของการค้าโลก และก้าวขึ้นเป็น

ประเทศที่มีบทบาทด้านการค้าฯ อันดับที่ ๖ ของโลกในปี ๒๕๔๕ (มูลค่า ๐.๖๒ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ) เป็นอันดับที่ ๒ ในปี ๒๕๕๔ (มูลค่า ๓.๘๔ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ) คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๒๔ ของมูลค่าการค้าฯ ของโลกโดยรวม และคาดว่าในปี ๒๕๕๕ จีนจะก้าวขึ้นเป็นประเทศที่มีมูลค่าการค้าฯ สูงที่สุดในโลก

ทั้งนี้ จีนได้ปรับลดอัตราอากรนำเข้าโดยรวมลงจากร้อยละ ๑๕.๓ เหลือร้อยละ ๙.๘ ซึ่งต่ำกว่าอัตราที่ WTO กำหนดใช้กับของประเทศกำลังพัฒนา นอกจากนี้ รัฐบาลจีนยังเปิดหน่วยงานเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าถึง ๑๐๐ แห่ง ซึ่งจัดอยู่ในระดับเดียวกับของประเทศพัฒนาแล้ว และจัดระเบียบกฎหมายและกฎระเบียบด้านการค้าให้สอดคล้องกับพันธสัญญาของ WTO โดยรัฐบาลกลางได้ปรับปรุงกฎหมายกฎระเบียบถึงกว่า ๒,๓๐๐ ฉบับ ขณะที่รัฐบาลท้องถิ่นได้แก้ไขกฎระเบียบมากกว่า ๑๙๐,๐๐๐ ฉบับ

ในระหว่างปี ๒๕๔๕-๒๕๕๔ การนำเข้าสินค้าเทคโนโลยีระดับสูงเพิ่มขึ้นมากกว่า ๔ เท่าตัวจาก ๑๐๐,๖๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็น ๔๖๓,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขณะที่การนำเข้าสินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องจักรกลก็เพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกันจาก ๑๙๘,๒๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นถึง ๗๕๓,๓๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ขณะเดียวกัน การขยายตัวของการค้า จีนยังเกิดขึ้นท่ามกลางการเกินดุลการค้าจำนวนมหาศาลในแต่ละปี โดยในช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๕๔ จีนได้เกินดุลการค้ารวมทั้งสิ้น ๑.๔๕ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ ทั้งนี้ ในภาคการส่งออก จีนได้เพิ่มมูลค่าการส่งออกในช่วง ๑๐ ปีดังกล่าวจาก ๓๒๖,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๔ ของมูลค่าการส่งออกรวมของโลก ให้แบ่งบานขึ้นราว ๕.๗ เท่าตัวเป็น ๑.๙ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ ๑๐.๗ ของมูลค่าฯ โดยรวม ทั้งนี้ จีนสามารถก้าวขึ้นเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ที่สุดของโลกได้นับแต่ปี ๒๕๕๓

ขณะที่การนำเข้าของจีนก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน โดยในปี ๒๕๔๔ จีนนำเข้าคิดเป็นมูลค่า ๒๙๕,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และขยับขึ้นเป็นผู้นำเข้ารายใหญ่อันดับที่ ๒ ของโลกในปี ๒๕๕๔ ด้วยมูลค่าการนำเข้ากว่า ๑.๗ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ โดยเป็นผู้นำเข้าอันดับต้น ๆ ในหลายรายการสินค้า อาทิ ถ่านหิน (อันดับ ๑) น้ำมัน (อันดับ ๒) และถั่วเหลือง (อันดับ ๑)

๕. การรองรับการลงทุนต่างชาติ กิจกรรมต่างชาตินับว่าสนใจเข้ามาลงทุนในจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับแต่เปิดประเทศ และก้าวกระโดดอย่างเห็นได้ชัดในปี ๒๕๓๗ ต่อมาในปี ๒๕๔๔ จีนทำลายสถิติของสหรัฐฯ กลายเป็นแหล่งรองรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมากที่สุดในโลก โดยมีมูลค่าอยู่ที่ราว ๔๙,๗๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และเพิ่มขึ้นเป็น ๕๒,๗๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปีต่อมา หลังจากนั้น มูลค่าการลงทุนฯ ก็ยังคงเติบโตอย่างรวดเร็วในอัตราสองหลักมาอย่างต่อเนื่อง (แม้ว่าจะเสียตำแหน่งเป็นระยะ) จนมีมูลค่าการลงทุนฯ ถึง ๑๒๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ๒๕๕๔ ขยายตัวร้อยละ ๙.๗ เมื่อเทียบกับของปีที่ผ่านมา ซึ่งนับว่าเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่าของหลายปีที่ผ่านมา

ทั้งนี้ การลงทุนจากประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียมีมูลค่าถึง ๑๐๐,๕๒๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๔ คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ ๘๖.๗ ของมูลค่าการลงทุนโดยตรงของต่างชาติในจีน ขณะที่การลงทุนจากซีกโลกตะวันตกสู่จีนลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยการลงทุนฯ ของสหรัฐฯ ในจีนมีมูลค่าราว

๓,๐๐๐ ล้านเหรียญสหรัฐฯ ลดลงถึงร้อยละ -๒๖.๑ เมื่อเทียบกับของปีที่ผ่านมา และสหภาพยุโรปมีมูลค่าการลงทุนฯ ในจีนรวม ๖,๓๕๐ ล้านเหรียญสหรัฐฯ ลดลงร้อยละ -๓.๗ เมื่อเทียบกับของปีที่ผ่านมา

ขณะเดียวกัน ในการพิจารณาคัดเลือกโครงการลงทุนของต่างชาติที่ควรได้รับการอนุมัติ หรือส่งเสริมการลงทุนของจีน รัฐบาลจีนได้หันมาให้ความสนใจกับเทคโนโลยีระดับสูงและนวัตกรรมมากขึ้น ขณะที่การลงทุนในด้านซีกตะวันตกของจีนยังคงขยายตัวอย่างร้อนแรง โดยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๒๘.๒ เมื่อเทียบกับของปีที่ผ่านมา ขณะที่พื้นที่ตอนกลางและซีกตะวันออกขยายตัวร้อยละ ๑๔.๓ และร้อยละ ๗.๕ ตามลำดับ ทำให้อิทธิพลทางเศรษฐกิจของพื้นที่ตอนกลางและตะวันตกมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๖. **ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ** ตอนเปิดประเทศใหม่ ๆ เมื่อปี ๒๕๑๘ จีนมีทุนสำรองฯ เพียง ๑๘๐ ล้านเหรียญสหรัฐฯ หลังจากนั้น จีนสามารถสะสมทุนสำรองฯ เพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ โดยจีนต้องใช้เวลาราว ๒๐ ปีในการสะสมทุนสำรองฯ เพิ่มขึ้น ๑๐๐,๐๐๐ ล้านเหรียญสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากปี ๒๕๓๕ จีนสามารถเพิ่มทุนสำรองฯ ได้ในอัตราเร่ง โดยใช้เวลาน้อยลงเรื่อย ๆ ในการสะสมทุนสำรองฯ เพิ่มขึ้น ๑๐๐,๐๐๐ ล้านเหรียญสหรัฐฯ จาก ๕ ปีและเหลือเพียง ๑ ปี จนเหลือเพียงระดับเดือน จนกลายเป็นประเทศที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของทุนสำรองฯ มากที่สุดในโลก ส่งผลให้มีปริมาณทุนสำรองฯ สะสมไว้มากที่สุดในช่วงหลายปีที่ผ่านมา

การสร้างสถิติทุนสำรองเงินตราต่างประเทศของจีนระหว่างปี ๒๕๔๕-๒๕๕๔

ปี	มูลค่าทุนสำรองฯ (ล้านเหรียญสหรัฐฯ)
๒๕๔๕	๒๘๖,๐๐๐
๒๕๔๖	๔๐๓,๐๐๐
๒๕๔๗	๖๑๐,๐๐๐
๒๕๔๘	๘๑๙,๐๐๐
๒๕๔๙	๑,๐๖๖,๐๐๐
๒๕๕๐	๑,๕๓๐,๐๐๐
๒๕๕๑	๑,๙๔๗,๐๐๐
๒๕๕๒	๒,๓๙๙,๐๐๐
๒๕๕๓	๒,๘๔๗,๐๐๐
๒๕๕๔	๓,๑๘๑,๐๐๐

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา จีนเพิ่มทุนสำรองฯ จาก ๒๑๒,๑๗๐ ล้านเหรียญสหรัฐฯ เป็นเกือบ ๓.๑๘ ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ เมื่อปี ๒๕๕๔ ซึ่งมากกว่าของญี่ปุ่น (อันดับ ๒) ถึง ๓ เท่าตัว และนับเป็นประเทศที่ถือครองพันธบัตรสหรัฐฯ มากที่สุดในโลก คิดเป็นราว ๑ ใน ๔ ของพันธบัตรสหรัฐฯ ที่ขายออก

ตลาดต่างประเทศโดยรวม ขณะเดียวกัน ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ธนาคารกลางของจีนยังพยายามบริหารจัดการทุนสำรองฯ ที่มากมายเหล่านี้อเพื่อผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นในหลายรูปแบบ

๖. ประชากรศาสตร์ หลายคนรู้จักชื่อเสียงของประเทศจีนผ่านจำนวนประชากรที่ขึ้นและหลักพันล้านคนเป็นประเทศแรกในโลกเมื่อปี ๒๕๒๓ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรของจีนเป็นไปอย่างต่อเนื่องแต่อยู่ในอัตราเฉลี่ยที่ลดลงในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมา เหตุผลสำคัญน่าจะเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบาย “ลูกคนเดียว” ของรัฐบาลจีน อย่างไรก็ตาม จีนยังคงสามารถรักษาตำแหน่งของการเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในโลกไว้ได้อย่างเหนียวแน่น โดยเพิ่มขึ้นจากราว ๑,๒๘๕ ล้านคนในปี ๒๕๔๕ เป็น ๑,๓๔๗ ล้านคนในปี ๒๕๕๔

ขณะเดียวกันขนาดครอบครัวคนจีนก็เล็กลงจากราว ๓.๔ คนต่อครอบครัวเหลือ ๓.๑ คนต่อครัวเรือน ขณะที่อายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก ๓๐ ปีเศษเป็นราว ๓๕ ปีของช่วงเวลาเดียวกัน ทั้งนี้สัดส่วนของคนที่มีอายุตั้งแต่ ๖๕ ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๗.๓ ในปี ๒๕๔๕ เป็นร้อยละ ๙.๑ ในปี ๒๕๕๔ ซึ่งสะท้อนว่าหากแนวโน้มดำเนินไปเช่นนี้ ก็ดูเหมือนการเป็น “สังคมคนแก่” กำลังกวักมือเรียกจีนอยู่เช่นกัน โดยประเมินว่าอายุเฉลี่ยของชาวจีนจะขึ้นแตะ ๔๐ ปีในราวปี ๒๕๗๐

อัตราส่วนของเพศชายต่อเพศหญิงก็มีแนวโน้มลดลงในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ท่ามกลางค่านิยมของการมี “ลูกชาย” ที่เสื่อมถอยลง ผสมกับความเข้มงวดของมาตรการห้ามใช้เครื่องอัลตราซาวด์ (Ultra-Sound) เพื่อตรวจสอบเพศในครรภ์แม่ และการผ่อนคลายนโยบายลูกคนเดียวเมื่อเร็ว ๆ นี้ อัตราการตายของเด็กเกิดใหม่ก็ลดลงอย่างน่าพึงพอใจ จากร้อยละ ๒๑.๔ ในปี ๒๕๔๕ เหลือร้อยละ ๑๒.๑ ในปี ๒๕๕๔ อย่างไรก็ตาม จีนกำลังประสบปัญหาอัตราการหย่าร้างที่เพิ่มขึ้น จากราวร้อยละ ๑ ในปี ๒๕๔๕ เป็นเกือบร้อยละ ๒ ในช่วง ๑๐ ปีต่อมา ชาวจีนจำนวนมากให้ข้อสังเกตว่า ในอดีตการหย่าร้างเป็นเรื่องที่น่าอาย กอปรกับโครงสร้างเศรษฐกิจที่พึ่งพาผู้ชายเป็นหลัก ทำให้หลายครอบครัวจึงปกปิดหรืออดทนเอาไว้ แต่หลายอย่างในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปมาก บางส่วนยังเห็นว่า สถานการณ์ที่แท้จริงอาจสูงกว่าตัวเลขดังกล่าวมาก

ในช่วงเวลาดังกล่าว คนจีนจำนวนมากก็มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จำนวนคนชั้นกลางของจีนเพิ่มขึ้นเป็น ๓๐๐ ล้านคน และธนาคารโลกคาดการณ์ว่าประชากรทั้งหมดของจีนจะเข้าข่ายคนชั้น

กลางภายในปี ๒๕๗๓ ขณะที่จำนวนแรงงานของจีนก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วยอย่างช้า ๆ เป็นราว ๘๑๕ ล้านคน แต่นั่นก็มากกว่าของประเทศพัฒนาแล้วรวมกันเสียอีก ทั้งนี้ หลายฝ่ายคาดว่าจำนวนแรงงานของจีนจะลดต่ำลงในราว ๕ ปีข้างหน้า ซึ่งนี่อาจเป็นเหตุผลสำคัญที่รัฐบาลจีนได้ผ่อน

คลายนโยบาย “ลูกคนเดียว” และอนุญาตให้ “คนรุ่นลูกคนเดียว” (One-Child Generation) ที่แต่งงานกันมีลูกได้ ๒ คนแล้ว ซึ่งอาจเป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้อายุเฉลี่ยของชาวจีนไม่เพิ่มขึ้นเร็วนัก

ในเชิงการเมืองและสังคม จำนวนสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้เพิ่มขึ้นจากราว ๖๖.๙ ล้านคนเป็น ๘๒.๖ ล้านคน ขณะเดียวกันจำนวน NGOs ในจีนก็เพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัวจาก ๒๔๔,๐๐๐ คนเป็น

๔๕๙,๐๐๐ คน แต่ก็เชื่อว่าคนกลุ่มหลังนี้จะเคลื่อนไหวได้สะดวกง่ายดายกว่าในประเทศอื่น ๆ เพราะรัฐบาลจีนในทุกระดับต่างจับตามองการทำงานของชนกลุ่มนี้อย่างใกล้ชิด

นอกจากนี้ จีนยังมีมณฑลขนาดใหญ่ที่มีประชากรตั้งแต่ ๑๐๐ ล้านคนขึ้นไปอยู่ ๓ แห่ง ได้แก่ กวางตุ้ง ซานตง และเหอหนาน ขณะที่มณฑลที่มีประชากรระหว่าง ๗๐-๙๙ ล้านคนมีอยู่ ๔ แห่ง ได้แก่ เสฉวน เจียงซู เหอเป่ย์ และหูหนาน ทั้งนี้ การขยายตัวของ “ชุมชนเมือง” ก็นับเป็นอีกปรากฏการณ์หนึ่งที่สำคัญของจีน โดยตัวเลขทางการของจีนระบุว่า สัดส่วนชาวจีนที่อาศัยอยู่ในเมืองเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๓๙ เมื่อปี ๒๕๔๕ เป็นร้อยละ ๕๑.๓ ณ สิ้นปี ๒๕๕๔ (ประชากรรวม ๑,๓๔๗ ล้านคน) และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อไป ขณะเดียวกัน เมืองที่มีชาวต่างชาติ (ไม่นับรวมชาวฮ่องกงและไต้หวัน) อาศัยอยู่ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ คนขึ้นไปมีอยู่ ๓ แห่ง ได้แก่ กวางโจว เซี่ยงไฮ้ และปักกิ่ง

๗. **โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก** ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา จีนได้ทุ่มเงินจำนวนมหาศาลเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย การก่อสร้างเส้นทางถนน รางรถไฟ และอาคารสูงดูจะเป็นตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจน ความเป็น “อาณาจักรจักรยาน” ของจีนที่ผู้คนกล่าวขวัญถึงในอดีตได้เริ่มเสื่อมถอยลงควบคู่ไปกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ยอดจำหน่ายรถยนต์ในจีนที่ก้าวแซ่งของสหรัฐฯ ขึ้นเป็นตลาดรถยนต์อันดับ 1 ของโลกเมื่อปี ๒๕๕๒ และมีแนวโน้มจะเติบโตสูงขึ้นต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ส่งผลให้ท้องถนนที่เป็นเสมือน “สนามแข่งจักรยาน” ได้กลายมาเป็น “สนามแข่งรถ” ในเวลาต่อมา

ทั้งนี้ จีนเพิ่มเส้นทางถนนจากราว 1.8 ล้านกิโลเมตรในปี 2545 เป็น 4.1 ล้านกิโลเมตร ขณะที่จีนเริ่มสร้าง**ทางด่วน** (Expressways) สายแรกเมื่อปี 2531 และในระหว่างปี 2545-2554 จีนสามารถเพิ่มทางด่วนทั่วประเทศจากระยะทาง 25,100 กิโลเมตรเป็นราว 84,900 กิโลเมตร ซึ่งนับว่ามีเส้นทางรวมยาวกว่าของสหภาพยุโรปและสหรัฐฯ เสียอีก

ขณะที่ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา **เส้นทางรถไฟ** เพิ่มขึ้นจาก 71,900 กิโลเมตรเป็น 93,000 กิโลเมตร ขณะเดียวกัน ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา จีนก็ยังได้พยายามเรียนรู้เทคโนโลยีรถไฟความเร็วสูงของหลายประเทศ และต่อยอดพัฒนาจนมาเป็นรถไฟความเร็วสูงของตนเอง รวมทั้งยังทุ่มทุนก่อสร้าง**เส้นทางรถไฟ** ระยะทางโดยรวมยาวที่สุดในโลก โดยในปี 2550 จีนได้เริ่มเปิดบริการเส้นทางรถไฟสายแรกระหว่างปักกิ่ง-เทียนจิน และดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจนมีเส้นทางรถไฟให้บริการทั้งสิ้นรวมประมาณ ๑๑,๐๐๐ กิโลเมตรในปี ๒๕๕๔

การขยายตัวของชุมชนเมืองและอุปสงค์ด้านการท่องเที่ยวก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลจีนต้องเร่งพัฒนาสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายในเมืองสำคัญ จากสถิติพบว่า ในช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๕๔ **การท่องเที่ยวของชาวจีน** เพิ่มขึ้นจาก ๘๘๐ ล้านคน-ครั้งเป็น ๒,๖๔๐ ล้านคน-ครั้ง ขณะที่**ชาวต่างชาติ** (รวมไต้หวัน ฮ่องกง และมาเก๊า) ก็เดินทางมาท่องเที่ยวในจีนเพิ่มขึ้นจากราว ๙๗.๙ ล้าน

คน-ครั้งเป็นกว่า ๑๓๕.๔ ล้านคน-ครั้ง ว่าง่าย ๆ ก็เปรียบเสมือนการมีคนไทยที่มีกำลังซื้อดีมาจับจ่ายใช้สอยในเมืองจีนถึงปีละ ๒ ครั้ง รวมทั้งยังมีนักเรียนนักศึกษาต่างชาติเข้ามาใช้ชีวิตในหลายเมืองของจีนถึงเกือบ ๓๐๐,๐๐๐ คน จากราว ๘๕,๘๐๐ คนก่อนหน้านี้ จึงไม่น่าแปลกใจที่เราเห็นโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าบนดินและใต้ดิน โรงแรมมีระดับ โรงหนัง และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ผุดขึ้นมากมายในหลายเมืองใหญ่ของจีนในปัจจุบัน ขณะที่ครอบครัวชาวจีนแม้กระทั่งในชนบทก็มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสันทนาการเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา

การเปลี่ยนแปลงของสิ่งอำนวยความสะดวกและสันทนาการในจีน

	๒๕๔๕	๒๕๕๔
● เติ่งหย่าบาล	๓.๒ ล้าน	๕.๒ ล้าน
● โรงแรมที่มีระดับ	๘,๘๘๐ แห่ง	๑๑,๖๗๖ แห่ง
● ผู้ชมเคเบิลทีวี	๙๖.๔ ล้านคน	๒๐๑.๕ ล้านคน
● ยอดจำหน่ายตัวภาพยนตร์	๑,๐๐๐ ล้านหยวน	๑๓,๑๐๐ ล้านหยวน
● จำนวนรถยนต์ส่วนตัว	๙.๙ ล้านคัน	๗๘.๗ ล้านคัน
● จำนวนตู้เย็นต่อ ๑๐๐ ครอบครัวชนบท	๑๙.๘ เครื่อง	๖๑.๕ เครื่อง
● จำนวนโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อ ๑๐๐ ครอบครัวชนบท	๑๔.๘ เครื่อง	๑๗๙.๗ เครื่อง

นอกจากนี้ จีนยังได้รับการยอมรับว่าเป็น “ศูนย์กลางการจัดงานระดับโลก” โดยในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา จีนเป็นเจ้าภาพการจัดงานนานาชาติระดับโลกและภูมิภาคมากมาย อาทิ การแข่งขันฟุตบอลโลกหญิง การแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ณ กรุงปักกิ่ง และงานมหกรรมนานาชาติเวิลด์ เอ็กซ์โป ที่นครเซี่ยงไฮ้ การแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ณ นครกว่างโจว และเชื่อว่ายังคงมุ่งมั่นเสนอตัวขอเป็นเจ้าภาพงานระดับโลกอีกมากมายในอนาคต แน่นอนว่าการเป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมเหล่านี้ล้วนนำมาซึ่งการลงทุน จำนวนนักท่องเที่ยว อุปสงค์ การสะสมของเม็ดเงิน และภาพลักษณ์ที่ดี รวมไปถึงการขยายตัวทางเศรษฐกิจในที่สุด “สถิติมีไว้เพื่อทำลาย” แต่สถิติทางเศรษฐกิจมากมายได้ถูกทำลายลงโดยประเทศจีน!

รวบรวมและเรียบเรียงโดย

ดร. ไพจิตร วิบูลย์ธนสาร

อัครราชทูต (ฝ่ายการพาณิชย์) ณ กรุงปักกิ่ง

๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๕